

کارشناسان اقتصاد بین الملل در گفت و گو با «شهرود» اظهارات ضد بریکس ترامپ درباره حذف دلار را تحلیل کردند

تصمیم درست بریکس

تهدیدهای ترامپ، که عملکردش همچون قماربازهاست، توخالی است و مصرف داخلی دارد

راضیه زرگی | فرشته کیانی «دونالد ترامپ» رئیس جمهور منتخب آمریکا شامگاه شنبه در پستی کشورهای بریکس را تهدید کرد که اگر از طرح ایجاد ارز جایگزین برای دلار دست نکشند، تعرفه ۱۰۰ درصدی بر آنها اعمال خواهد کرد. او از کشورهای عضو بریکس خواست که با ارز جدید بریکس را ایجاد نکنند یا از ارز دیگری برای جایگزینی دلار قدرتمند حمایت نکنند. رئیس جمهور منتخب آمریکا کشورهای عضو بریکس را که هر کدام به نحوی با کشورش تبادل تجاری دارند و آمریکا هم در حوزه واردات و صادرات به آنها وابسته است، تهدید کرده که در صورت کنار گذاشتن دلار به عنوان ارز تجارت های خود، علاوه بر تعرفه، تجارت با آمریکا نیز برای این کشورها محدود خواهد شد. گفتنی است بریکس یک انجمن بین کشورهای به اصطلاح جنوب جهانی برای توسعه مشارکت های اقتصادی است که در سال ۲۰۰۶ ایجاد شد. علاوه بر روسیه، برزیل، هند، چین و آفریقای جنوبی کشورهای مثل مصر، اتیوپی، ایران، امارات و عربستان سعودی نیز از ابتدای سال ۲۰۲۴ به این گروه پیوسته اند. یکی از مهم ترین اهداف بلندمدت بریکس، از بین بردن سلطه دلار در مبادلات تجاری جهان است که گویا ترامپ را به واکنش تهدید آمیز واداشته است. ترامپ مدعی شد: «جایگزینی دلار توسط بریکس در تجارت جهانی غیرممکن است و هر کشوری که به دنبال جایگزینی دلار است، باید با آمریکا خداحافظی کند.» جمشید عدالتیان، اقتصاد دان و مهدی خورسند، کارشناس اقتصاد بین الملل در گفت و گو با شهرود تهدیدهای ترامپ را در مقابل قدرت گرفتن این گروه اقتصادی بررسی کرده اند.

تشکیل بریکس با مشوقی مثل اعتیاد آمریکا به تحریم های دلاری

مهدی خورسند، کارشناس اقتصاد بین الملل، در گفت و گو با شهرود درباره سازوکارهایی که کشورهای در حال توسعه دنیا را به سمت تشکیل یک گروه مستقل سوق داد، توضیح می دهد: «یکی از اولویتهای اصلی که باعث شد کشورها و اقتصادهای نوظهور دنیا به سمت ایجاد یک سازوکار مالی جدید بروند و سیستم سوئیفت و تسلط دلار بر نظام مالی بین الملل را تحت تأثیر قرار دهند، همین یکجانبه گرایی آمریکا و اعتیاد این کشور به تحریم های دلاری دنیاست»

وی با اشاره به اینکه ترامپ در زمانی که کاندیدای ریاست جمهوری بود، به همین نکته اشاره کرد که نیادی اجازه دهیم انحصار دلار از این برود، تصریح می کند: «همین تهدیدهای محدودیت دلاری در دنیا باعث شده که

ارزش و جایگاه دلار به خطر بیفتد با این حال میبینیم که ترامپ قبل از اینکه به کاخ سفید بیاید، رسماً شروع کرده به تهدید دلاری کشورهای دنیا.»

دود تهدید تعرفه های تجاری سنگین در چشم خود آمریکا هم می رود

خورسند درباره تهدیدی که ترامپ پیرامون اعمال تعرفه های ۱۰۰ درصدی عنوان کرده، با بیان اینکه آمریکا ذاتاً ماهیتش با تهدید اقتصادی کشورهای دنیا آن هم با ابزار دلار عجین شده، تأکید می کند: «وقتی اقتصادهای نوظهور دنیا را به اعمال تعرفه ۱۰۰ درصدی تهدید می کند قاعدتاً بخش بزرگی از آن ضربه به اقتصاد آمریکا برمی گردد.» این کارشناس بین الملل توضیح می دهد: «نظام بین الملل نظام تجارت آزاد است. سازمان تجارت جهانی ساختارش براساس مزیت نسبی است؛ یعنی

همه کشورها نمی توانند همه چیز را تولید کنند. کشورها براساس مزیت های نسبی تولیداتی را انجام می دهند و در قالب قوانین سازمان تجارت جهانی مبادله تجاری دارند. به بیان دیگر وقتی حرف از تعرفه صد درصدی به میان می آید، بخش بزرگی از لطمات آن به اقتصاد آمریکا وارد می شود. طبیعتاً به اقتصادهای نوظهور هم ضربه وارد خواهد شد؛ اما ما در اقتصاد بین الملل همه در یک کشتی نشسته ایم و اینطور نیست که آمریکا خودش را جدا از اقتصاد جهانی بداند و ضربه ناپذیر بماند. وقتی دنیا به سمت ایجاد این سازمان ها و نهادهای اقتصادی غیروابسته به آمریکا مثل بریکس و RCEP بزرگ ترین نهاد اقتصادی منطقه ای یا سازمان همکاری های شانگهای پیش رفته است، یعنی اینکه ناراضی است. یعنی از یک قدرت اقتصادی در نظام بین الملل سهم بیشتری می خواهد.»

چرا آمریکا فضای تعاملات بین المللی با اقتصادهای نوظهور را تهدید آغاز کرد؟

خورسند معتقد است بار دیگر دولتمردان آمریکا با این تهدیدی که از رئیس جمهور منتخبشان مطرح شده، بر دلیلی که دنیا براساس آن به سمت استفاده از

ارزی غیراز دلار رفته، تأکید کردند. «اینکه این تهدید چقدر عملی خواهد شد، باید مورد بررسی قرار بگیرد. این نکته شوکه کننده است که آمریکا عملاً فضای تعاملات بین المللی با اقتصادهای نوظهور را با تهدید آغاز کرد. با توجه به پیشرفتی که سازوکارهای همکاری های دو و چند جانبه اقتصادهای نوظهور در چهارچوب نهادهای منطقه ای داشته اند، این پیشروی در حال قوت گرفتن است. با این حال مشخص شده که دور دوم ریاست جمهوری ترامپ هم بنا ندارد شیوه تعامل را با اقتصادهای نوظهور در پیش بگیرد و احتمال تقابل بیشتر است؛ که این تقابل در بعد نظامی هم وجود دارد؛ می بینیم که در غائله اوکراین، تمام غرب در مقابل روسیه قرار دارد و در اتفاقات غرب آسیا، تمام غرب در مقابل ایران قرار دارد؛ احتمالاً در حوزه اقتصادی هم تمام غرب در مقابل چین قرار بگیرد. این فضا باعث می شود که از یک جنگ میدانی به یک جنگ اقتصادی تمام و کمال بین شمال (کشورهای توسعه یافته) در مقابل جنوب (کشورهای در حال توسعه) برسیم.» این کارشناس حوزه اقتصاد بین المللی درباره بحث جنگ تعرفه هایی که ترامپ در تهدید کانادا، مکزیک و چین مطرح کرده، در پاسخ به اینکه آیا ظرفیت و کشش کشیده شدن این تهدید بین کشورهای بریکس هم در عمل وجود دارد، می گوید: «قطعاً این تهدیدات گسترده تر می شود، وقتی صحبت از تعرفه های ۱۰۰ درصدی است، یعنی دو برابر شدن تعرفه های تجاری. این یعنی برزیل، هند، آفریقای جنوبی و اندونزی که هر کدام مبادلات تجاری مهمی با آمریکا دارند با این تعرفه های سنگین رو به رو می شوند. این در حالی است که حجم اقتصادی بریکس بسیار زیاد شده و تجارت بریکس با اضافه شدن اعضای جدید به بیش از حجم تجارت جهانی آمریکا تبدیل شده است. اینها نشان از این دارد که آمریکا با این رویکرد به یک خودکشی سیاسی اقتصادی دست می زند.»

تسریع روند حرکت کشورهای جنوب جهانی به سمت پیمان های پولی

خورسند معتقد است تهدیدهای ترامپ رفتار پولی و مالی کشورهای جنوب جهانی را رادیکال تر می کند؛ اینها برای چهارچوب رفتاری خود در حوزه بریکس نوعی کاتالیزور داشتند که به نظر من با تهدیدهای آمریکا موضوع گیری تندی داشته باشند و آمریکایی ها قمار زینباری را مرتکب شده است.»

بریکس تلاشی برای عبور از نظام تک قطبی اقتصادی است

این کارشناس اقتصاد بین الملل درباره اینکه ارز بریکس در نهایت می تواند قدرت رقابت با دلار را در معاملات جهانی به دست بیاورد، می گوید: «بریکس در بدو کار قرار دارد. در پس جنگ جهانی اول و دوم کسی تصور نمی کرد که روزی پوند کنار گذاشته شود و دلار جایگزین آن شود. هیچ کسی تصور نمی کرد هیچ ارزی بتواند جای قدرت افسانه ای انگلیس و پوند را بگیرد و ولی به راحتی کنار گذاشته شد و دلار جایگزین پوند شد. اگر تاریخ اقتصاد بین الملل را مطالعه کنیم می بینیم که اینها شدنی است، اما راه بریکس بسیار طولانی است. نباید بریکس را خیلی قدرتمند و بزرگ جلوه داد؛ اعضای بریکس چندان هم یکدست نیستند اما به هر حال بریکس یک تلاشی برای عبور از نظام تک قطبی اقتصادی است. به بیان دیگر باید یک توقع متناسب با توان و ظرفیت این گروه از بریکس داشته باشیم. بریکس یک سیستم موازی با سوئیفت است با این حال واحد پولی بریکس (بریک) هنوز سازوکارش اعلام نشده و باید ببینیم چقدر عملیاتی می شود. دست کم در دو سه سال آینده سازوکار و میزانیستادگی بریک در نظام پولی بین الملل در مقابل دلار دیده می شود و من فکر می کنم با تهدیدهای ترامپ سرعت قدرت گیری اعضای بریکس بیشتر می شود و بدون شک این گروه در مقابل این تهدیدها موضع انفعالی نمی گیرد.»

به حداقلی که نیاز دارند، برسند. آمریکا باید ببیند کدام کالاها را و با چه قیمتی می تواند جایگزین کند. اگر ترامپ تعرفه همه کالاها را بالا ببرد، تورم در آمریکا بالا می رود و این چیزی است که ترامپ در کمپین های انتخاباتی خود همواره قول داده آن را کنترل کند.

کشورهای دنیا چاره ای ندارند که به دنبال جایگزینی برای دلار باشند

این استاد دانشگاه در پاسخ به این پرسش که آیا اقدام احتمالی ترامپ درباره جنگ تعرفه با اعضای بریکس، روند حرکت این کشورها را به سمت پیمان های پولی و کاهش استفاده از دلار تسریع نمی کند، افزود: «این قدرت بلامنازع دلار در بازار جهانی که سعی می کند با سلطه خود کشوری را زمین بزند، به هر حال باعث در دسر شده است و قدرت چانه زنی کشورهای دیگر را پایین می آورد. حتی در مقطعی واحد پولی یورو نیز سعی کرده جلوی دلار بایستد.»

بنابراین سایر کشورها به دنبال آلترناتیوی برای دلار هستند، اما رسیدن به چنین هدفی طول می کشد. معتقدم در بلندمدت کشورهای دنیا چاره ای ندارند جز اینکه که به دنبال جایگزینی برای واحد پولی دلار باشند.» عدالتیان همچنین در پایان خاطرنشان کرد که در جهان امروز، روابط بانکی و نوع دریافت ها و پرداخت ها کم کم در حال تغییر و تحول است. به عنوان مثال، اسکناس دلار رفته رفته اهمیت خود را از دست خواهد داد و امور مالی با ارزهای دیجیتال و حتی جابه جایی آنلاین پول، انجام می شود. اکنون اسکناس و ذخیره آن برای بسیاری از کشورها معضل است. اما با وجود اینها، آمریکا هم در تلاش است منافع خود و قدرت دلارش را حفظ کند؛ هرچند سیاست های تعرفه ای ترامپ بر کشورهای جهان عملاً صددرصد قابل اجرا نیست.

خورسند:

تهدیدهای ترامپ رفتار پولی و مالی کشورهای جنوب جهانی را رادیکال تر می کند؛ اینها برای چهارچوب رفتاری خود در حوزه بریکس نوعی کاتالیزور داشتند که به نظر من با تهدیدهای آمریکا موضوع گیری تندی داشته باشند و آمریکایی ها قمار زینباری را مرتکب شده است.»

عدالتیان:

اعمال تعرفه های سنگین بر کشورها به راحتی ممکن نیست. اگر ترامپ تعرفه همه کالاها را بالا ببرد، تورم در آمریکا بالا می رود و این چیزی است که ترامپ در کمپین های انتخاباتی خود همواره قول داده آن را کنترل کند